

ANY 2016/17
Josep Maria
PLANES

Josep Planes

Aquesta setmana recuperem un dels primers textos de Josep Maria Planes, escrit quan tenia tan sols 19 anys. En el text, Planes reflexiona sobre quina és la ciutat i el món que coneixem per mitjà d'unes fotografies aèries obra del també manresà Josep Gaspar. Tria de **Pep Corral Vilella**

El llegat

UNA VISIÓ DE MANRESA

CIUTAT, SETEMBRE/DESEMBRE DEL 1926

FOTOGRAFIES DE: GASPAR/INSTITUT CARTOGRÀFIC DE CATALUNYA/MEMORIA.CAT

Il·lustrar un article amb unes quantes fotografies és una cosa del tot enraonada i escaient. Ara, això de fer un article per a il·lustrar unes fotografies ja és francament arriscat i, en certa manera, pot sentar un precedent ben desmoralitzador. I si aquestes fotografies són les d'una ciutat vista a vol d'ocell, qui us garanteix que la literatura que en surti no tingui un cert regust de Cocteau o de Gómez de La Serna?

Certament, es necessita posseir una sensibilitat ben asserenada per esguitar un panorama en aeroplà -encara que sigui per aproximació com en aquest cas- i escriure després quatre coses perfectament normals i que toquin de peus a terra- entengui's que no cerquem la paradoxa.

De totes maneres, tinc de confessar que, en aquest precís moment, seria per a mi un alt motiu d'orgull, de posseir la fèrtil imaginació del meu amic J.V. Foix, posem per cas. Jo sóc dels que creuen que, davant d'un espectacle extraordinari, l'home ha de reaccionar d'una manera extraordinària. A Marck Twain li parlaren un dia de les catarates del Niàgara. «Sí, ja estan bé - comentà el gran humorista- però a mi m'agrada més la xocolata desfeta». Vet ací una opinió sincera, feliç, apropiada, plena de caràcter i de color.

Un home vulgar, davant les catarates del Niàgara reaccionarà d'una manera vulgar. «És esplendorós, superb», dirà, i després farà una vaga referència als grans espectacles de la Naturalesa. Aquest home, dit sigui entre nosaltres, no té cap mena d'imaginació. Les catarates del Niàgara són una cosa prou fora del corrent, perquè la literatura que es faci al seu entorn pugui tenir així mateix un caire perfectament extraordinari. Parlar de la xocolata desfeta davant d'aquests enormes salts d'aigua resulta, al meu entendre, molt més entonat i de bon gust que no pas l'agafar un to ple de solemnitat i de respectuosa erudició.

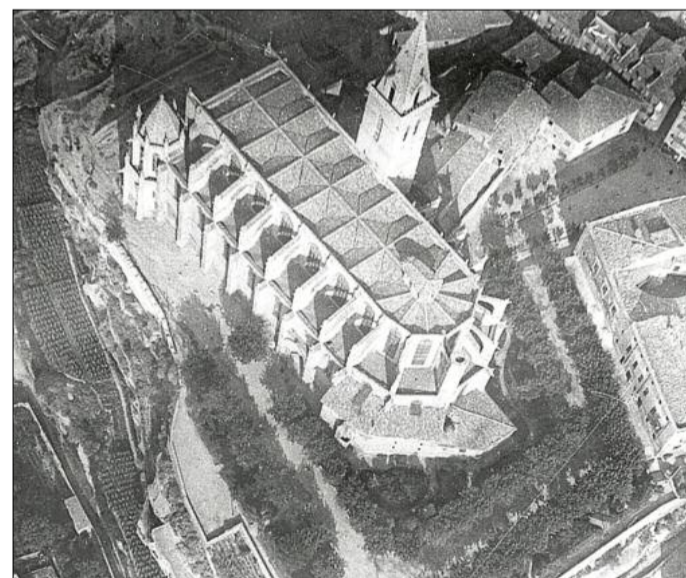
Jo no diré que aquestes fotografies que ara tinc damunt la taula posseeixin una força emotiva prou important per a empenye'm cap als viaranys relliscosos del surrealisme. Però sí que tenen un no sé què d'anormal i d'inversemblant que m'encomana una febre plena de nebulositats. Aquesta Seu que es retalla amb una precisió geomètrica damunt del fons vague i inconcret del paisatge, no em produeix, ho creuríeu?, cap mena d'inquietud mística. Les coses, vistes des d'enlaire, agafen tot un altre to i tota una altra grandesa que no pas esguardades de terra estant. Aquesta mateixa Seu, que a centenars de vegades ens ha imposat amb la seva dolça majestat, ara se'ns apareix en una actitud ardidament combativa. Més que una pregària, sembla un repte. Efectes d'òptica?

Una vista general de Manresa des de l'actual entrada provinent de Barcelona, amb la Cova i el Pont Vell en primer terme

El salt dels Gossos, a tocar de la fàbrica de l'Aranya

La Seu, encara amb la torre piramidal enderrocada el 1936

Qui sap! Potser aquesta elevació material ens ofereix una manera més clara de veure les coses...

Els nostres ulls eren avesats al panorama de la ciutat, en aquells aspectes més diversos. Aquestes vistes a vol d'ocell ens presenten una Manresa nova, en el sentit més material de la paraula. Si haguéssim de fer cas de la filosofia de Fraccaroli, ara diríem que aquesta Manresa no té res a veure amb aquella Manresa que tots coneixem. «La veritat canvia a cada punt de

contacte de la realitat amb la vida.» però no ens enganyem. Això és Manresa, una altra visió de Manresa, si voleu. Nosaltres, en el nostre trist egoisme, ens havíem imaginat de conèixer de pe a pa la ciutat nadiua. Ha calgut només que un parell d'hommes ardits s'enflessin en un estre volador per a mostrar-nos tot un món nou que teníem a ran d'ulls i que encara no havíem vist. Quina lliçó més depriment i més signifi-

cativa a l'hora! Mantes vegades ens pensem tenir-ho tot resolt, i vet ací que la més petit circumstància es basta per a tirar en orris tot el pedestal del nostre innocent orgull, per a mostrar-nos en tota la seva crueltat la nostra tremenda insignificància.

Potser ens hem embrancat massa en unes elocubracions massa trascendentals. Segurament ens hauríem sortit molt més airosos de la nostra feina si ens haguéssim limitat a dir: «En la fotografia de mà dreta hom pot admirar el bell panorama que ofereix...», etc.» I anar continuant d'aquesta guisa.

La Seu es retalla amb una precisió geomètrica sobre el paisatge